

Un nen (I)

(ALDC, III, 498. Un nen [fins als vuit o deu anys])

En aquest mapa hem cartografiat els noms que coneixen una més gran extensió (*nin*, *nen*, *xic*) amb el respectiu comentari; els seus nombrosos geosinònims, d'àrea més reduïda, són objecte d'estudi en el mapa següent (veg. mapa 360).

Nin (dim. *ninet* 76, 81; var. *nino* 100, *ninon* 100) és mot de creació expressiva, propi del llenguatge infantil (< llat. *NINUS); es documenta al s. XIII, però com a nom de persona, *Petrus Ninot*, aquest, der. de *nin* amb el suf. afectiu *-ot* (cf. *Perot*, *Joanot*), ja es troba el 1197, i el femení *nina* (*nineta*) 'pupil·la de l'ull' i 'joguina de nena' són noms estesos entre els s. XIV i XVI, mentre que *nin* (i *nina*) 'infant' ha estat drenat a àrees conservadores (ross. i mall.); *noi* 61, 118, 122, 136, 146 (var. *noiet* 38, 40, 61), d'aparició no anterior al s. XVII, és una reducció de *ninnoi* (< *nin* + suf. dim. *-oi*, cf. *caminoi*), com ja intuïa Balari. En canvi, *nen*,

també d'origen expressiu, és mot tardà (s. XIX) que ha guanyat terreny al Principat (var. *nenet* 40, 92, *nenon* 94, i el cast. *nene* 72, 83, 108). *Xic* (s. XIV), igualment de creació expressiva però potser indirectament relacionat amb el llat. CICCUM 'membrana que separa els grans de la magrana; cosa insignificant, bri' es troba en textos sobretot valencians; ara bé, documentalment l'ús substantiu ("xic o minyó") és posterior a l'adjectival ("infant xic") que, d'altra banda, apareix en cat. or. (ross. "bótes xiques", mall. "tisores xiques") com també els der. d'ús predominantment substantiu *xicot* 49, 60, *xicotet* 40, 173, 188, *xiquet xicotet* 154, *xiquet de bolquerets* 163, *xiquillo* 177 (← cast.), *xicon* 182, 183, 185, 186, *xicotiu* 188, i l'expressió verbal *un xic* 'un poc'. Són normatius respecte a aquesta franja d'edat *nin* i *nen*, des del DG₁, 1932, i *xic*, *xicot* i *xiquet*, des del DIEC₂, 2007.

